

NOVINA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Gradišče št. 7. — Telefon št. 77.

NARODNO-SOCIJALISTIČNI TEDNIK

Naročnina: 4 Din., za inozemstvo
6 Din. na mesec. Izhaja ob sobotah.

Ivan Deržič:

Naša država in njeni uslužbenci.

Tekom štiriletnega skupnega življenja v naši narodni državi so si stekli državni uslužbenci med vsemi stanovni največ jako bridkih izkušenj. Zadnji meseci so bili uprav usodepolni in sedanje izenačenje draginskih doklad je nov dokaz popolnega nerazumevanja merodajnih faktorjev.

Po uedinjenju je l. 1919 izgledalo, da se državni uslužbenci zavedajo svoje težke bodočnosti v novi državi. Organizacije so se ustanovile povsod in prišlo je potem do skupnih federativnih zvez, Delo je intenzivno napredovalo v vseh panogah in prvo preizkušnjo, ko so v jeseni l. 1919 zaprli brez vzroka so voditelje organizacij v Zagrebu, so dobro prestali. Enodušnost in disciplina se je izkazala povsod. Žal, da je ta enodušnost in disciplina v poznejših letih ponehala in danes javni nameščenci v svojih organizacijah ne vedo, kaj in kako!

Po izgubljeni bitki — novembra in decembra 1922 — za novo pragmatiko in enkratni nabavni prispevek prihaja šele pravo spoznanje. Glasilo naše Osrednje zveze v Ljubljani »Naš glas« v letošnjem letu ubira popolnoma druge strune. Karakteristični so posamezni članki o vzrokih neuspehov. Navajam samo dva izmed njih. V številki 4 od 10. t. m. ima »Naš glas« uvodnik »Nekaj odkritih besed«. Pisec K. P. propagira, da naj državni uslužbenci svoje voditelje, predsednike in glavne društvene funkcionarje, popolnoma osamosvoje, torej, da naj ti puste svojo službo, se posvete samo organizaciji in službi, da jih naj društvo plačuje. Taki zastopniki bodo lahko udarili po ministri mizi in vse drugače nastopili, kakor aktivni uslužbenci. Sklicuje se pisec na besede nekega francoskega tovariša, s katerim je govoril. Simptomatično je to naziranje. V praksi je bilo že dolga desetletja pri socialno-demokratskih strokovnih organizacijah. Tam je navidezno rodilo dobre uspehe, v resnici pa je bilo ravno obratno. Ti takozvani strokovni tajniki in celo predsedniki so bili eksponenti politične stranke in so se po ogromni večini vzdrževali na takih položajih samo s političnim pritiskom na dotično organizacijo. Padali so oz. zamenjavali svoje stroke in bili nekaki »faktoti«, ki so organizirancem več škodovali nego koristili. Ta pot torej ni prava. Strokovno organizacijo morajo voditi člani sami, ljudje iz istih vrst. Treba je discipline in požrtvovalnosti in če ima recimo, predsednik uradnik to zavest, da stoji cela organizacija za njim kot en mož, potem bo lahko udaril še vse drugače po mizi in navedel vse drugačne razloge, kot ne strokovnjak. Ako pa tega ne stori, je ali šleva in ne spada na tako mesto, ali pa nima opore v svoji organizaciji. Tertium non datur!

Drugi interesanten članek je »Neizpolnjive zahteve«. Pisec F. V. poroča o razpoloženju na merodajnih mestih v Beogradu napram državnim uslužbenecem. Da, da spoznanje je tukaj — je grenko, a hvalim boga, da se je našel državni uslužbenec in ga precizno povedal. Ali bo to spoznanje rodilo pravi sad?

Leta 1920 so se naše strokovne organizacije javnih nameščencev oddaljile od svoje, do tedaj prave poti. Sklicevati se na razne merodajne politične osebe in njih nagovore, je bilo napačno in je upropastilo vse državne uslužbence v naši državi. Nikakor nočem s to trditvijo napadati posamezne funkcionarje raznih društev, ker vem, da smo v organizacijah po prevratu bili početniki in da je potrebno še veliko truda in požrtvovalnosti, da se organizacije

pravilno udeležujejo in da bodo res prave zaščitnice svojih članov.

Navedem samo en primer. Od septembra do novembra 1922 smo se trudili, da bi Centralni Savez javnih nameščencev in Centralni odbor narodnih železniških organizacij osnovala trdno koalicio in se pripravila na boj. Priprave se niso izvršile, ker so razni ministri dali precizne izjave, da je do decembra vse ugodno rešeno. Decembra pa smo ležali vsi na tleh in protesti iz Splita niso pomagali nič! Vse prošnje Centralnega odbora žel. organizacij so bile zamanj, merodajno je bilo: ministri so izjavili, javnost je na naši strani itd. Danes se za nas nihče niti ne zmenji!

Vladni organi vseh vlad od novembra 1919 do danes so delali na to, da onemogočijo možno enotno organizacijo ali koalicio vseh javnih nameščencev in železničarjev. Do tedaj jim je to uspelo, kako bo v bodoče, je pa drugo vprašanje.

Zivimo v agrarni državi z vrhovnim vodstvom, ki ima še veliko orientalno-balkanskih spominov. To dejstvo drži; opozarjal sem na to že leta 1919. Javni nameščenci vseh kategorij so delojemalci — proletarci. Otrsteti se je treba predvsem nam »prečanom« one stare od avstrijske aristokracije vtepeno ideologije, da je uradnik — gospod in nekaj višjega. Vsakdo, ki živi od tega, kar zasluži, pač spada v eno enotno fronto. Za zaščito svojih pravic ima dve poti in sicer strokovno, absolutno nepolitično organizacijo in pa udeleževanje kot svobodni državljani v političnem življenju v političnih strankah. Državni uslužbenci so v naši državi zgrešili obe imenovani poti, in šli v napačno smer. Strokovne organizacije so bile pod vplivom raznih vladnih politikov, ki so ali kot ministri ali kot poslanci, vplivali na ukrepe organizacij. Kot svobodni državljani pa so državni nameščenci v politiki še bolj desorientirani. Rekel sem že, da se naše uradništvo v prečanskih krajih smatra za »gospodo«. To fiksno idejo, ki jo z vso vnmemo podpirajo razni meščanski politiki, advokati in kapitalisti, je treba vendar že vreči med staro šaro. Gospodarska diferenciacija je po štiriletni vojni povsod postala aktualna. V naši državi pa še posebno, ker smo prišli v eno državo po toliko stoletni razkosanosti in je prejšnja kraljevina Srbija poleg izrazito agrarnega značaja še ostala pod vplivom prejšnjega turškega sistema. Tega dejstva nam ni treba prikrivati, niti se ga sramovati. Saj so naši kmetski stari-očetje tudi morali nositi ne samo purane in kapune, ampak tudi druge stvari vsemogočni gospodi »blatnarjem« itd. v takratne urade. To je pri nas izginilo tekom zadnjih 50 let. Da ta navada preko noči v Srbiji in Črni gori ne more izginiti, je pač samo po sebi umevno. Stališče »prečanskih« uslužbenecv je torej tukaj popolnoma jasno, da morajo oni stremeti za tem, da se te razmere v Srbiji odpravijo, ne pa, da se zopet pri nas vpeljejo. V dosego tega cilja pa je potrebna smotrna organizacija in smotrno politično delo.

Sedanja prakcija, da je uradništvo predvsem bilo avantgarda raznih meščanskih polit. strank, se je izkazala za popolnoma pogrešno. Uradništvo je v teh strankah opravljalo samo hlapčevske posle in bilo dobro samo pri volitvah. Nikdar pa se meščanske stranke niso brigale za gmotno vprašanje državnih uslužbenecv. To je nepobitno zgodovinsko dejstvo, mi pa, državni nameščenci, imamo prežalostno štiriletno izkušnjo in popolen gmoten propad vseh državnih uslužbenecv brez razlike na kategorije. Preostaja samo eno, da namreč duševni proletarec, državni in priv. uslužbenec, podasta roko ročnemu delavcu, ter ga s poštenim delom in ljubeznijo usposobita za pravilno udeleževanje v javnem političnem življenju ter za pravilen nastop v zaščito pravic — delojemalcev.

Ni moj namen s tem člankom agitirati za našo Narodno - socialistično stranko med državnimi uslužbenci, sem pa prepričan, da je v naši državi nujna potreba skupne enotne fronte državnih in ročnih delavcev, ako hočemo dobro in zdravo državo. Do te enotne fronte pride tekom prihodnjih let gotovo, ker bo do tega dovedel naravni razvoj. In, če ta proces pospeši naša Narodno-socialistična stranka s svojim delom, je veliko, veliko koristila našemu ljudstvu, naši državi in predvsem državnim uslužbenecem in delavstvu.

Protestiramo proti izrabljanju narodne ideje.

Dobrovede, da jih je javno nameščentvo zapustilo, ker niso zanj ničesar storili, so demokrati stopili v volilni boj pod firmo »pridobitvenih« slojev. Ker pa je moral dr. Kukovec iz raznih shodov pridobitvenih slojev bežati, kar dokazuje, da niso bili zadovoljni z njegovim ministrom, je bilo takoj jasno, da demokrati tudi pri obrtnikih ne stojijo mnogo boljše kot pri javnih nameščencih. Obrtniki so rekli: »Kdo pa bo volil to stranko, katere nosilec liste je dr. Kukovec; saj niti količnika ne dobimo, ker je imela stranka zadnjič ko dr. Kukovec še ni bil tako obsovan, komaj nekaj nad 2000 glasov, dočim jih bo sdaj treba za količnik 6000.« Spretni Kukovec pa je jel tolažiti obrtnike s prekmurskimi glasovi, katerih je po okrožnici, ki jo je izdal, baje celih 8000. In zatrdjeval je obrtnikom, da bo na vsak način izvoljen poleg njega tudi obrtniški kandidat Rebek. Toda obrtniki niso tako neumni, kot si misli dr. Kukovec. Oni so kratkoma vzeli v roko volilni red in si izračunali, da bi v tem slučaju ako bi demokratom na Štajerskem pripadla dva poslancev, bil drugi poslanec ne Rebek, ampak Mažaron Kühr v Prekmurju, kajti njegov volilni srez z 8000 glasovi bi bil najmočnejši in po volilnem zakonu pride najprej v poštev poslanec dotičnega volilnega sreza, v katerem je dobila stranka največ glasov. Razen tega pa so dobili obrtniki iz Prekmurja točne podatke, da Kühr ne bo dobil niti 2000 glasov; torej vse skupaj ne bo zadostovalo niti za količnik. Zato so v zadnjem času obrtniki iz raznih krajev odgovorili dr. Kukovčevim agitatorjem, da ne morejo glasovati za tega gospoda, ker jim je kot ministru silno veliko škodoval, pač pa — tako so dejali — naj bi bil Rebek nosilec liste, ako je dr. Kukovec toliko pri srcu obrtniški stan. V tem slučaju bi glasovali obrtniki, ki ne pripadajo že drugim strankam, za Rebeka in čana bi bila možnost, da bi bil izvoljen. Da pa bi obrtniki glasovali za dr. Kukovca, katerega delo za obrtniški stan jim je dobro znano, to jim niti v glavo ne pade. To bodo storili le nekateri dr. Kukovčevi plačanci, ki so dobro poznani iz zborovanj, na katerih so koncentrirali napredne sile za dr. Kukovca. Sedaj bodo naši čitatelji razumeli, zakaj se je dr. Kukovec lotil druge taktike. Sedaj hoče biti mož fašist. Mi mu svetujemo, da naj popravi vse grehe, ki jih je njegova stranka zakrivila v škodo naše narodnosti, naj odvzame koncesije vsem onim nemčurkim obrtnikom, trgovcem in gostilničarjem, katerim je dal prednost pred zavednimi Slovenci, ki so imeli edino napako, da niso pripadali demokratični stranki. Naj mož tudi razveljavi krivični občinski volilni red, ki ga je vpegljala njegova stranka in ki pomeni največjo nevarnost za naša obmejna mesta. Naj mož popravi krivico, storjeno našim delavcem s tem, da so bili s pomočjo demokratov izrinjeni iz služb in na katerih mesta so prišli Nemci in nemčurji.

Naj mož popravi krivico, ki jo je storil onim zavednim Slovencem, proti katerim so demokratiški advokati, neizvzemši njega samega, zagovarjali pred sodišči Nemce in nemškarje. Vse to je treba, da dr. Kukovec najprej popravi, pa še mnogo drugega, predno bo zopet lahko stopil pred narod in zahteval od njega legitimacijo, da lahko zastopa njegove, torej narodne koristi. Narodni socialisti ne bomo dopustili, da bi se narodna ideja diskreditirala s tem, da bi se udinjali za narodne borce tisti ljudje, ki so nas proglašali za narodne šoviniste, kadar smo od njih, ko so bili še v vladi, zahtevali, da nastopijo proti našim narodnim nasprotnikom in ki so celo izjavljali, da v narodni državi ni potreba narodno-socialističnih delavskih organizacij, pač pa internacionala, kamor spada po njihovem mnenju delavstvo. Zamorci se naj poprej pošteno opero, predno si prisvajajo pravico, postavljati se za narodne borce. Mi ne bomo nikdar pripustili, da bi se narodna ideja izrabljala v umazane politične, strankarske namene demokratov.

Politične vesti.

Volitve.

Soditi po zadnjih dogodkih, ki so se pripetili v Mariboru in Celju, obeta biti volilni boj silno hud. Opaža se, da bodo delali »demokrati« s silo. V svesti si, da ne bodo dobili nobenega mandata, bodo skušali s pomočjo zapeljanih ljudi še enkrat strahovati slovensko ljudstvo. Imamo torej pričakovati demokratiški »narodni« boj.

V Sloveniji

slepomišijo stranke kar na debelo. Slovenija bo volila 26 poslancev. Klerikalci pravijo, da bodo dobili 16 poslancev, samostojneži računajo na 10, demokrati na 4, radikali na 5, republikanci na 4, Nemci na 2, komunisti in takozvani social. dem. na 10, Šušteršič računa tudi najmanj na to, da bo sam izvoljen, in klerikalci pa tudi računajo, da dobe enega. Računi strank so prav dovoljni, volilci bodo pa volili po svoje in 18. marca bodo videli, kako »štima« računi posameznih strank. Na vsak način je premalo mandatov. To bodo občutili najbolj dr. Kukovec, dr. Žerjav, Pucelj in Zupanič. Zanimivo je pisarenje demokratiških listov. Pišejo, da je demokratiška stranka največja, ljudje kar dero vanjo. Obenem pa priznavajo, da v Sloveniji ne bodo dobili niti enega poslanca, v Dalmaciji, na Hrvaškem, v Bosni jih ne bo volil sploh nihče. Kako bodo spravili pri takih razmerah skupaj največjo stranko, je uganka, ki jo moreta rešiti samo bog in »Jutro«, ki vse zna.

Radikali, komaj vpeljeni v Slovenijo, so se že začeli cepiti. Pravijo, da bi radi vsi radikali kandidirali in pri tem vlepoteznem državnem poslu so si gospodje segli v lase. Kočevskega Sajovica, prvega radikala v Sloveniji, sta postavila Hribar in Zupanič v kot, Sajovic, velik mož, po telesu namreč, pa s kotom ni zadovoljen, ampak hoče imeti celo sobo.

Klerikalci so se spustili v agitacijo z neverjetno žilavostjo. Vse razpoložljive moči, in teh ni malo, so na delu za klerikalce.

Samostojnežem pa prede prav slaba. Kmetstvo ljudstvo se odvrta trumoma od njih. Samostojneži dobivajo sedaj plačilo za svoje pogubonosno delo. Mali kmeti in kmeti delavci so spoznali, da SKS ne more biti njihova zastopnica, ker se briga samo za veleposestnike in kapitaliste. Iz vseh krajev Slovenije dobivamo številna poročila, da bodo volili mali posestniki in kmetski delavci Narodno-socialistično stranko.

Na Hrvaškem

je prodrl Radić popolnoma. Druge stranke ne pridejo niti več v poštev. Kot iz-

razito hrvatska stranka bo nastopila samo Radićeva stranka. Druge hrvatske stranke se se že izjavile, da bodo podpirale Radića in da ne bodo samostojno kandidirale. Jeza na srbsko vladu je na Hrvatskem naravnost grozovita. Da je prišlo na Hrvatskem tako daleč, inajo edino krivdo demokrati, predvsem Petičević.

V Bosni in Dalmaciji

bodo demokrati tepeni, to je že sedaj gotova stvar.

V Srbiji

se bijejo radikali med seboj, da je vselej. Pošteni Srbi so za Protiča, oni ki ljubijo korupcijo, pa za Pašića. Zanimivo je, da zagovarjajo in agitirajo demokrati za Pašića. Za tistega, ki pozna demokrate, ni to nič novega; čim bolj kaka stvar smrdi, tem bolj tišče demokrati zraven. Ker bodo demokrati pri volitvah poraženi, upajo še vendar, da se jih bo Pašić usmilil ter jim vrgele kako napitnico, vsaj njihovem veljakom bo mogoče vendarle preskrbel kako koritce.

Dogodki v Mariboru. V noči od sobote na nedeljo so vdrli gotovi ljudje ponoči v tiskarno sv. Cirila v Mariboru ter na zločinski način razbili tiskarske stroje. »Slovenec« piše, da so to storili »Orjunaši« ter navaja že tudi nekatera imena. Dokler stvar ni razjasnjena, nočemo povedati, kar nam sili v pero. Iz pisave listov pa se da že danes razbrati, da so ta zločin zakrivilli Slovenci. V objektivnem in narodno hudo mešanem mestu se je torej dogodilo, da so Slovenci frivočno uničili imovino Slovencev. Kako bo bolelo to naše brate na Koroskem; Primorci bodo občutili to sramoto hujše, kakor batine laških fašistov! Brat pobija brata — nezrel narod, otroci, ki se igrajo državol —

Na to smo ponosni. Celjska »Nova Doba«, zakotni listi demokratske stranke, se je obregnila ob nas radi članka, ki smo ga priložili o celjskih dogodkih. »Nova Doba« nam očita, da nismo sedli na limanice demokratske stranke in vspele narodnost s trenutnimi potrebami demokratske stranke. Nam je narodnost dobrobit celokupnega naroda. Mi razumemo pod narodnostjo to, da mora biti vseh dobrot vsak naš človek v enaki meri deležen. Nikdar pa ne pojdemo v boj za tako narodnost, ki je samo krinka za gotove sloje ali skrahirane politične stranke. Demokrati naj nikar ne mislijo, da njih in njihove narodnosti ne poznamo. Celjski dogodki niso bili nič drugega, kakor reklama za demokratsko stranko v njenem smrtnem boju proti radikalom. Da smo to pravočasno spoznali, naj nam demokrati ne zamerijo preveč. Ko pojde za srečo naših ljudi bomo stopili mi v boj, prepričani pa smo, da tedaj demokratskih narodnjakov ne bo v gneči. Da nas napadajo demokrati radi narodnosti, na to smo ponosni, to je dokaz, da zastopamo edino mi pravo narodnost!

Hinavci. Takozvane socijalne demokrate in komuniste silno boli, ker smo jih razkrinkali, da so oni razdrli enotno fronto delovnega ljudstva na Slovenskem. V svojih glasilih skušajo sedaj trošiti delovnemu ljudstvu pesek v oči. Mi odkrito povemo, socijaldemokrati in komunistični listi se delovnemu ljudstvu nesramno lažejo. Mariborska »Volksstimme« in »Enakost« opravičujeta nemožnost enotne fronte s tem, da narodni socialisti ne stojijo na razrednem stališču. To je laž. Naši zastopniki so na konferenci s drugimi socijalističnimi strankami izjavili, da stoji NSS na razrednem stališču. Laž je dalje, da se je NSS pulila za mandate. Zastopniki NSS so na konferenci s drugimi socijalističnimi strankami izjavili, da NSS ne gre za mandate, gre ji samo za to, da nastopi proletarijat enotno. Enotnosti pa takozvani socijalni demokrati in komunisti niso marali. Vsi hočejo biti v svojih skupinah generali in poslanci, to je pravi vzrok, zakaj ni prišlo do enotne fronte, radi tega se delavsko ljudstvo ne sme združiti. Toda gospodje generali takozvanih komunistov in soc. demokratov naj bodo prepričani, da bomo že mi dopovedali delovnemu ljudstvu resnico.

Znamenje časa. »Neue Freie Presse« piše pod naslovom: »Dežela ordnov« sledeče: Iz Beograda nam pišejo: V času, ko je vladal v stari Srbiji še kralj Milan, niso bili srbski »ordni« popolnoma nič vredni, kajti Milan je bil z »ordni« silno radodaren. Posebno, po

umoru zadnjega Obrenovića odpravljani »Takova ordne«, je v kurzu popolnoma padel. Ker se je Milan rad mudil na Dunaju, je delil tam »ordne« hteljskim portirjem, naja-karjom in vratarjem. Na ta blagoslov »ordnov« za časa kralja Milana se človek nehoče spomni, ko čita malo statistiko, ki jo je izdala te dni nekdanja srbska, sedaj jugoslovanska »kancelarija za ordne«. Iz te statistike se vidi, da je bilo od prevrata sem do danes torej tekom 4 let podeljenih v Jugoslaviji približno en milijon ordnov. Od začetka svetovne vojne pa se je podelilo v Srbiji skoro 4 milijone ordnov. Odklikovani so bili povsem Srbi, oz. jugosl. državljani, le malo inozemcev. V zadnjih dneh, o priliki svojega rojstnega dne je podelil kralj Aleksander več sto »ordnov«. Ta močel blagoslov je spravil »kancelarijo ordnov« v veliko zadrego. »Kancelarija ordnov« je na koncu svoje moči. Prvič ji je zmanjkalo denarja, drugič nima ljudi, ki bi mogli izvršiti ogromno delo in dostaviti vse »ordne«. »Kancelarija ordnov« je torej zaprosila za denar in osobje, da ji bo mogoče izvršiti ogromno nalogo in zadostiti onim, ki že komaj čakajo na svoje »ordne«.

Čudna dežela ta demokratična Jugoslavija! Škoda, da so odpravili plemstvo, lahko bi bil že vsaki cincar najmanj knez, vsak bankir in verižnik že najmanj grof. Če bo ljudstvo tako neumno, da bo volilo radikale, demokrate, samostojneže in klerikalce, bomo to mogoče še doživeli.

Svetovni pregled.

FRANCOSKO-NEMŠKI SPOR.

Med Francozi in Nemci se vrši v ruhrskem ozemlju sicer tih, pa hud boj. Po poročilih nemških listov, Francozi do sedaj niso dosegli nobenih uspehov. Francozi so se hoteli zasedbo ruhrskega ozemlja oškodovati za vojno odškodnino, ki jim jo je imela Nemčija plačati, pa je ni plačala. Se bo li Francozom posrečilo dobiti iz ruhrskega ozemlja to, kar žele, je seveda še veliko vprašanje.

Ko so Francozi zasedli ruhrsko ozemlje, so se Nemci Francozom dejansko uprli. Nemci so izdali povelje, da se mora Francozom nagajati, kjer se le more. No, in Nemci so to tudi izvedli. Francozi zopet so skušali ta nemški upor zatreti z vsemi silami, ki so jim bile na razpolago. Pošiljali so vedno večje število vojakov v zasedeno ozemlje, odslavljali so nemške uradnike, posebno nagajive so zaprli ali pa spodili v Nemčijo.

Ko so se Nemci še dalje upirali, posebno pa še, ko so začeli nagajati tudi Nemci v nezasedenem ozemlju, torej v Nemčiji s tem, da so odpovedali direktni brzovlak preko Nemčije v Francijo, so Francozi odgovorili s tem, da so zasedli še več ozemlja. Temu večjemu nemškemu uporu sledi vedno novo zasedanje. Obe stranki skušata svojo moč. Kdo bo dalje vzdržal?

Pričakovati pa je, da bodo Nemci svojo taktiko predugačili. Mogoče že v najkrajšem času. Oglašajo se že trezni in misleči nemški narodni gospodarji, ki pridigujejo Nemcem, naj opuste vsak odpor. Ti pravijo, da bodo Nemci prej zmagali, ako puste Francoze delati, kar sami hočejo. Nemci naj ne le opuste vsak odpor, temveč naj gredo Francozom celo na roko. Narodni gospodarji trdijo namreč, in te svoje trditve podkrepujejo s številkami, da Francozi od zasedbe ruhrskega ozemlja ne bodo imeli nobenega dobička; ne samo to, Francozi bodo imeli celo tako izgubo, da se jim bo nazadnje ves svet smejal, da so se tako vrezali.

Namesto da bi dobili odškodnino, bodo morali nazadnje še doplačati težke milijone.

Nemci pa se boje, da Francozi ne zasledujejo le tega, kako bi dobili od Nemčije denar, temveč da jim je največ do tega, da bi Nemčijo razkosali. Če bi bilo tako, seveda potem Francozom ne bo nič na tem, če zabijejo z zasedbo nemškega ozemlja milijone, samo da dosežejo nameravani politični cilj. Seveda pa ostane tudi veliko vprašanje, bodo li mogli Francozi, ki so že itak čez glavo zadolženi, gospodarsko vzdržati tako dolgo, da dosežejo svoj politični namen.

VOJNA NEVARNOST NA BALKANU?

Bulgarski min. predsednik Stambulijski je izjavil v bulgarskem parlamentu sledeče: »Nevarnost, da izbruhne vojna, postaja od dne do dne večja. V bližini bulgarske meje se zbira vojaštvo, pripravljeno udariti.« Ta izjava bulgarskega ministrskega predsednika pove mnogo. Stambulijski je mislil očitno na Grke in Turke.

Mirovna konferenca, ki se je vršila v švicarskem mestu Lausanne, bi morala prinesiti mir med Grčijo in Turčijo. Toda ni prišlo do zaželenega miru, ker se Grki, ententa in Turčija niso mogli zediniti in se je vsled tega konferenca razbila. In že se sliši, da hočejo Grki planiti nad Turke. Toda tudi Turki se pripravljajo, pripravljata pa se tudi Rusija in Anglija. Vojna nevarnost postaja torej res vedno večja. Kapitalizem še nima dovolj žrtev.

BULGARIJA.

Nova vlada. Na Bulgarskem ima večino kmetska stranka. Od 216 poslancev, jih pripada 110 kmetski stranki. Ta stranka ima torej absolutno večino in s tem vso moč. Ministrski predsednik je voditelj kmetske stranke, Stambulijski. Pameten politik in državnik je ta mož, predvsem pa velik Jugoslovan. Že leta 1914, ko je bil še navaden poslanec, je zahteval združitev vseh Jugoslovanov. Radi tega so ga imenovali velezdajalca in so ga tudi zaprli. Ko bi bila beograjska vlada boljša in ne skozi in skozi korumpirana ter lažnjiva, bi bilo sedaj najbrž mogoče priti z Bulgarijo v najboljše odnošaje. Med Stambulijskim in drugimi ministri je prišlo do nesporazuma in tako je vlada odstopila. Iz vlade so izstopili 4 ministri in Stambulijski je sestavljal novo vlado. Če bo pa nova vlada tako močna, kakor je bila stara, je še vprašanje. Ni namreč izključeno, da bodo iz vlade potisnjeni ministri skušali cepiti kmetsko stranko. Če se to zgodi, potem nova vlada ne bo dolgo na krmlju. Pa tudi razmere v Bulgariji se utegnejo poslabšati, duhovi so tam razgreti, to pričata dva napada, ki sta se izvršila v zadnjem času na Stambulijskega, ker vodi Jugoslaviji prijazno politiko. Tudi v Bulgariji je mnogo takih pustolovcev, kakor so v Beogradu na vladi.

ČEŠKOSLOVAŠKA.

Zakon o zaščiti države. V zadnjem času se je pripetilo na Češkem več slučajev, iz katerih se da sklepati, da se od gotove strani sistematično dela na to, da bi se uničila Češkoslovaška država. Našim čitateljem bo velezdajniški proces proti nemškemu poslancu dr. Baeranu še dobro v spominu. Komunisti so vprizorili napad na finančnega ministra dr. Rašina, na najboljšega državnega finančnika cele Evrope, ki bi bil skoraj postal žrtev komunistične zaslepljenosti. Da se Češkoslovaška zavaruje pred enakimi in mogoče še hujšimi napadi od strani Nemcev in komunistov, hočejo na Češkem uvesti zakon o zaščiti države, ki bo omogočil oster nastop proti sovražnikom države. Silno zanimivo pri tem je to, da bo, kakor poročajo češki listi, popolnoma podoben zakonu, ki so ga uvedli ruski boljševiki, da ščitijo svoj boljševizem. Sedaj izvevmo tudi zanimivo novico, da so uvedli tudi ruski komunisti zakon o zaščiti države. Prostost v blaženi komunistični Rusiji torej ni nič boljša, kakor pri naših buržujih.

POLJSKA.

Odpust državnih nameščencev. Poljski parlament je sklenil pozvati vlado, da odpusti 25% državnih nameščencev, ter da se ukinejo ministrstva za pošto in javno zdravje.

Nemška predrznost. Poljska je dobila po mirovni pogodbi veliko Nemcev. Poljski državljani so postali tudi taki Nemci, ki so bili prej oficirji v nemški armadi. Postali so poljski državljani, ker se niso izselili iz ozemlja, ki je pripadlo po mirovni pogodbi Poljski. Tem bivšim nemškim oficirjem in sedaj poljskim državljanom, pošilja nemško vojno ministristvo svoja navodila, pošilja jim odlikovanja in napredovanja. Nemško vojno ministristvo se čisto nič ne zmeni za to, da so postali ti ljudje poljski državljani. Tako je bil te dni imenovan polkovnikom nemške armade, voditelj Nemcev v poljskem parlamentu, Spickermann. Imenovalo ga je

seveda nemško vojno ministristvo v Berlinu. So pa res drzni ti Nemci! Poljska vlada je proti takemu postopanju nemške vlade, kar najodločnejše protestirala.

Umor pravoslavne nadškofa. Pretekli teden je bil v Varšavi v svojem stanovanju umorjen nadškof pravoslavne cerkve na Poljskem. Umoril ga je visok duhovnik pravoslavne cerkve, Smaragd Latiszenski. Morilca so zaprli. Sedaj so si začeli celo visoki duhovniki streči po življenju. Lepi časi čakajo ubogo človeštvo.

AVSTRIJA.

Ludendorff v Avstriji. Že zadnjič smo poročali, kako so sprejeli znanega nemškega generala Ludendorff-a delavci v Celovcu. Iz Celovca se je odpeljal na Dunaj, da obiše tudi tam svoje zveste prijatelje, nemške nacionalce. Toda že med potom na Dunaj, so mu hoteli delavci v Brucku in Kapfenbergu prerahljati kosti. Junak Ludendorff pa, ki je imel med vojno toliko korajže, da je gнал milijone ljudi v smrt, se je tako skrtil, da ga niso mogli najti. Na dunajskem kolodvoru je čakalo nemškega junaka večje število delavcev, toda pogumni Ludendorff je izstopil že eno postajo pred Dunajem. Dva dni je bil na Dunaju, delavci pa so mu bili povsod tako za petami, da ni mogel nikjer vprizoriti shoda. Nazadnje ga je policija na energično zahtevo socijalistične stranke lepo posadila na vlak in poslala na Nemško. Da bo doživel v Avstriji tak sprejem, pač Ludendorff ni mislil.

Avstrijsko uradniško vprašanje. Uradništvo, sploh vsi državni nameščenci preživljajo težke in skrbi polne čase. Že lansko leto so jih odpustili 50.000, letos pa jih bodo odpustili v prvem polletju še 75.000. V tem težkem času, ko vlada tako huda draginja in tudi ni lahko dobiti dela, je to za odpuščene državne nameščence silno hud udarec. Umevno je, da se drž. uslužbenci branijo, kolikor le morejo. Edina stranka, ki jih podpira je socijalistična. Vlada pravi, da mora to število državnih nameščencev odpustiti, ker tako zahteva ententa, ki drugače noče dati Avstriji posojila, ki ga tako krvavo potrebuje, da se reši propasti. Res je, da državnih nameščencev ne mečeje tako na cesto, kakor pri nas, Avstrija je še vedno v Evropi, med tem ko smo mi na Balkanu. Uslužbenec, ki jih odpuste, penzionirajo, ali mlajšim pa dajo primerno odpravnino.

Poročila z dežele.

Zagorje ob Savi. — Krajevna organizacija NSS in Podružnica NSZ v Zagorju javljate: V nedeljo, dne 11. t. m. zvečer se je smrtno ponesrečil na progi Trbovlje—Zagorje naš tovariš, strojnik Trbov. premogokopne družbe, Franc Taufer, ki zapušča vdovo in 9 nepreiskrbljenih otrok. — Ker je zamudil v Trbovljah prvi večerni vlak, se je podal z dvema strojnikoma peš po progi. Iz nerazumljivega vzroka je zaostal pok. Taufer za svojima tovarišema in ga je najbrže vlak vrgel v železniški jarek, kjer je izdihnil. Pokojni je bil blaga duša, vzoren mož in skrben oče svojim otrokom. Blag mu spomin! Nesrečni in nadvse težko prizadeti rodbini naše globoko sožalje.

V pondeljek, dne 19. t. m. odhaja k vojakom naš tovariš Rude Drolic. Ob slovesu želimo, da se vrne zdrav in istih idej zopet med svoje tovariše, ki ga bodo težko pogrešali. Tovarišu Drolicu želimo vsi srečno pot in na skorajšnje svidenje!

Jesenice. V soboto, dne 17. t. m. ob 7. uri zvečer se vrši v gostilni Vergles na Savi redni občni zbor krajevne organizacije NSS. Vabimo vse člane, da se občnega zbora polnoštevilno udeležite. V nedeljo 18. t. m. se vrši ob 10. uri dop. istotam javen shod, na katerem nastopi poročevalec iz Ljubljane. Tovariši delavci, vsi do zadnjega na shod!

Ziri. V nedeljo 18. t. m. se vrši ob 7. uri zjutraj javen shod Narodno-socijalistične stranke, na katerem govori načelnik stranke in narodni poslanec tov. Ivan Deržič. Tovariši somišljeniki, vsi polnoštevilno na shod, da slišimo našega voditelja.

Trbovlje. V nedeljo 18. t. m. ob poldevetih dopoldne se vrši pri nas javen shod Narodno socialistične stranke. Pozivljemo vse tovariše in somišljenike, da se shoda polnoštevilno udeležijo.

Zlatolčje. V naši vasi je imeta krajorganizacija NSS iz Ptuj, dne 11. februarja shod. Udeležilo se ga je nad 150 volivcev, samih narodnih socialistov. Samostojni poslanec Dobnik, ki je doma v tej vasi, je prišel tudi s par svojimi privrženci na shod, kjer se je na svojo žalost prepričal, da ne bo v domači občini dobil niti 10 glasov. Zakaj ne bodo glasovali za njegovo listo kar sami njegovi vaščani vedo sami najbolje, ker ga tudi najbolje poznajo. Od klerikalcev je bil navzoč samo eden, pa še ta je izgubil kot kafra, ker je slišal par bridkih resnic, ki so šle na rovaš klerikalne stranke. Shod je vodil tovariš Jakob Šeruga, ki je po pozdravu navzočih podal besedo poslancu Brandnerju. — Ta je najprej pojasnil politično delovanje posameznih strank. Ko je prišel do samostojnežev in jim očital, da so šli v vladu iz osebnih koristi, da se na ta način zadovolji častihlepju njihovih koritarjev, je začel kričati ubogi Dobnik, da to ni res. Ko mu je tov. Brandner to dokazal, je takoj utihnil. Na ponovno trditev tovariša Brandnerja, da so samostojneži delali s svojim ministrom Puceljcem veleagrarno politiko na škodo kmetov, je začel ponovno divjati. Ko so ga navzoči zborovalci spomnili na obljube, ki jim jih je dal 1. 1920 za slučaj, da ga izvolijo, česar pa ni izpolnil, je takoj zopet utihnil. Med navzočimi je vladalo še tako razburjenje, da bi mu bili radi nekateri kar na ficu mesta poplačali svoj dolg, če bi ne bili posegli vmes mirnejši zborovalci. Ko je hotel še pozneje na par upravičenih očitkov nekaj ugovarjati, mu je na kratko odvrnil poslanec Brandner, da je bilo v parlamentu mesto, kjer bi bil lahko govoril, ne na tujih shodih. V Beogradu pa ni četi 2 leti niti ust odpril, temveč je samo roko dvigal, kakor je migal stari Pašić s svojo brado. Ko je pred zaključkom shoda prosil za besedo tudi Dobnik, so vsi zborovalci protestirali, da bi on govoril, češ, saj že vnaprej dobro vedo, da ne bo nič pametnega povedal. Na to obsodbo lastnih vaščanov, jo je kar popihal s svojimi tremi priganjanci. — Zlatolčanom so s tem shodom pokazali, da je v njihovem kraju narodno-socialistična ideja globoko vkoreninjena in da ni tam mesta za nobeno stranko, ki hoče male kmete, kočarje in delavce samo izkoriščati v svoje samopašne namene.

Za naše viničarje.

Viničarji, pozor!

Nahajamo se v resnih časih! Kakor sami vidite zahajajo med vas razni agitatorji, vam pridigujejo o svoji neskončni dobrotnosti in ljubezni do bližnjega, dajejo vam brezplačno razne časopise ter vam z vso navdušenostjo objubujejo, kaj vse dobrega bodo storili za vas, ako boste dne 18. marca t. l. volili njihove kandidáte za poslance. Zlasti veliko dobrot ima na razpolago Slovenska ljudska stranka in njena Kmečka zveza. Le berite v Slovenskem gospodarju, tam imate sedaj za volitve viničarji celo svoj kotiček, dasiravno vam prej, ko so imeli ti gospodje v Beogradu svoje ministre in poslance niti pol kotička niso privoščili. Toda sedaj se jim je njihovo krščansko ljubeče srce naenkrat razširilo in iz njega kar curkoma lijo dobrote (kakor vsakokrat pred volitvami). Tovariši! Nikogar ne mislimo napadati ali žaliti in tudi nikomur prizanašati. Vsakdo, ki je kazal med časom, ko smo se mi takorekoč klečepalili za njim, trdovratno lice, bo slišal iz naših ust resnico o svojem dejanju. Pomisliti hočemo zaenkrat, zakaj neki ni hotela SLS, kot katoliška organizacija, v kateri so celo naši čč. gospodje duhovniki soudeleženi, dati nam naše pravice poprej, ko je imela tri ministre na vladi in sicer dr. Korošca, dr. Jankoviča in posestnika Ivana Roškarja! Saj je imela takrat najlepše prilike in moč vsaj nekaj za nas ukreniti. Tudi po zadnjih volitvah bi lahko v Beogradu malo zarpotala s svojimi številnimi poslanci, da bi nam vlada dala novi viničarski red in zavarovanje zoper bolezen, starost, smrt

in nezgode, saj so vendar industrijski delavci, ki imajo manj poslancev dosegli to zavarovanje. Ja, dragi viničarji, tega SLS kot zastopnica posestnikov ni mogla predlagati, ker bi ji potem posestniki pri volitvah figo pokazali v volilno škrinljo, saj bi potem morali posestniki kot delodajalci plačevati za vas zavarovano.

Pa tudi Samostojna nam je obljubljala precejšnje ugodnosti. Še dobro se spominjam, da se je SKS večkrat bavila s to mislijo, kako pomagati viničarjem, toda tudi ona ni mogla vzeti iz posestnikovega žepa nekaj in dati vam, ne da bi se to poznalo. Zato je tudi ona, dasi je bila na vladi, zastopala le interese, kako bi kmet vse drago prodal, ne pa da bi od tega tudi vam nekaj več dal. O socialnih demokratih in o komunistih, ki imajo vedno sami premalo, ni bilo govora. Saj so vedno trdili, da imajo viničarji napram njim zlate čase.

Fakt je ta, da se dvema gospodarjema ob enem služiti ne dal Marsikdo si bo mislil, Bog zna, če bi se smelo kaj dati na narodne socialiste, morda so ravno taki, kot vsi drugi. Kaj pa če nas ne misli Žnuderl samo zapeljati. Obljubili so nam že in tudi še bodo, potem pa nas puste na cedilu, kakor vsi drugi. Ni prav nobenega dvoma, da roje marsikomu take misli po glavi, zlasti pa onemu, ki se ni prepričal, kaj sta storila poslanca Deržić in Brandner (kot narodna socialista) za viničarje v Beogradu. Predložila sta dne 30. junija lanskega leta novi viničarski red, ki ga je izdelalo načelstvo SOV, ter dosegla, da je bil izbran posebni odsek, da ta red preštudira in ga potem predloži zbornici v zakonitev. Da pa do tega ni prišlo, nismo krivi mi in ne narodni socialisti, pač pa so krivi razni koritarji, ki so se skavali na vladi, kar je imelo za posledico, da je bil parlament razpuščen.

Vidite tovariši! Narodno-socialistična stranka se je potegnila za vas, pa nobena druga. In le ona bo zopet delala na to, da se predloženi viničarski red zakoniti, ter da se uvede tudi za vas starostno zavarovanje in zavarovanje zoper bolezen in smrt, kakor ga imajo industrijski delavci. Ako bo vsak posestnik, ki ima stalne delavce, viničarje, malarje, hlapec in deklet, plačeval zanje zavarovalnino, bo ta tako malenkostna, da se pač nima povoda biti tega izdatka. Kdor je res pošten kristjan, naj vero tudi v delih pokaže in naj stori, kakor je rekel Kristus »ako imaš dve suknji, tvoj sosed pa nobene, sleci eno in mu jo daruj, tako bosta imela vsak svojo«. Ali delate vi, gospodarji tako? Ne! Kajti, kakor se vidi na mnogih delavcih, tega ne upoštevate, pač pa zaklade zbrate iz bližnjih krví, pa se ne zavedate, da prah postali boste tudi vi!

Za načelstvo SOV: Konrad Žnuderl, t. č. predsednik.

Novi viničarski red in zakon o zavarovanju zoper bolezen, starost, smrt in nezgode bomo dobili, ako bomo polnoštevilno volili Slovensko ljudsko stranko (klerikalce), tako je obljubljal njen poslanec Vlado Pušenjak, dne 21. jan. tega leta na viničarskem shodu v Ljutomeru. Isto so trdili gospodje dr. Hohnjec, Roškar, Žebot in vsi ostali klerikalni voditelji in tudi Samostojneži pred zadnjimi volitvami v narodno skupščino leta 1920. Storili pa niso prav nič. — Viničarji! Ali se bomo dali še farbati od takih ljudi? Ali bomo dne 18. marca, na dan volitev, zopet volili te lažnjivce. Ali bomo volili komuniste in socialne demokrate, ki so nam obetali kar cele viničarije in vrag zna, kaj še drugega? Ne! Naša dolžnost je, da volimo »narodno-socialiste«, ki so se v Beogradu v zbornici pobrgali za nas in so, kakor je poročal na shodih naš predsednik Žnuderl, dne 30. junija 1922. predložili za nas novi viničarski red. Edino oni nam ga bodo priborili in nihče drugi! — Viničar iz Haloz.

Strokovni vestnik.

Ljubljanskim članom. Pozivljemo tem potom vse ljubljanske člane, da redno plačujejo svoje prispevke v tajništvo, Narodni dom I. nadstropje. Imamo v Ljubljani vse polno članov, ki so na dolgu. Stori vsak svojo dolžnost in to po možnosti čimpreje. — Blagajnik NSZ.

Sestanek stavbinskih delavcev NSZ. V nedeljo dopoldne se je vršil v gostilni pri »Levu« zaupni sestanek odseka stavbinskih delavcev NSZ. Sestanka se je udeležilo tudi nekaj članov neodvisne organizacije. Razpravljalo se je o zahtevah, ki jih stavijo stavbinski delavci za prihodnjo sezijo. Za zahteve so se izrekli vsi navzoči stavbinski delavci, ki so povdarjali tudi to, da bodo nastopili enotno za zboljšanje svojih desolatnih razmer.

Litija. Ravnatelj tukajšnje predilnice še vedno trdovratno stoji na stališču, da se sme z delavci igrati, kakor se mu ljubi, kajti še do danes ni izplačal odškodnino za zamujeni zaslužek, čeravno dobro ve, da delavcem to pripada po kolektivni pogodbi. Še poslednjič ga javno pozivljemo, naj ugodni delavski zahtevi in izplača pripadajočo odškodnino. To je zadnja naša beseda.

Ritnica. Ker se je delo v tukajšnji opkarni omejilo in je precej delavčev odpisčenih, je zapadla tudi naša podružnica NSZ nekakemu mrtvili. Pozivljemo odbor, naj ne spi spanje pravičnega, marveč naj čimprej skliče sestanek članov, da se pogovorimo o naših težnjah. Tovariši, vzbudite se!

St. Pavel pri Preboldu. Tu se je pojavila ponovno črna prikažen v podobi klerikalne organizacije, ki je pričela ponovno agitirati med delavstvom in dan na dan vabi s svojim bum-bum delavce v črni tabor. Prepričani smo, da lahko še tako razsaja črni bum-bum, ostal bo končno vendarle sam. Delavci, bojte se črne organizacije!

Tedenske novice.

Tovariši in somišljeniki NSS iz Poljanskega okraja se vabijo na važen in nujen sestanek krajevne organizacije, ki se vrši v soboto dne 17. februarja ob pol 8. zvečer v društvenem lokalu v Strelški ul. 24.

Krajevna organizacija NSS za Poljanski okraj ima svojo odbojno sejo v ponedeljek dne 19. februarja ob pol 8. uri zvečer v društvenem lokalu. Radi važnih, nujnih zadev se opozarjajo vsi tovariši odborniki, da se seje polnoštevilno udeležijo! Z ozirom na aktualna vprašanja, ki se bodo obravnavala, se vabijo k udeležbi tudi vsi ostali agilni tovariši, ki stoje izven odbora, da s svojimi nasveti podpro odborovo delovanje!

Javni nameščenci, pozor, Pašić pride! Kakor poročajo listi, pride načelnik radikalne stranke in ministrski predsednik Nikola Pašić v torek 20. t. m. v Ljubljano. Videti hoče menda, kako se godi državnim nameščencem v Sloveniji. Brezdomno vrlo dobrol! Zato je tudi dolžnost javnih nameščencev, da Pašića kar najprimerneje sprejmejo in se ob tej priliki zahvalijo za vse dobrote, ki jih deli svojim uslužbencem tako po »četovsko«.

Naša pošta. Kakor vse drugo, se balcanizirajo pri nas tudi poštne razmere. Te dni se je zopet pritožilo več naročnikov iz Šiške, da dobivajo »Novo Pravdo« šele v ponedeljek popoldne, torej niti dopoldne ne! Ko izvedo, da dajemo list vedno že v petek na pošto, se čudijo nemalo, da ga dobivajo šele v ponedeljek, češ da je Šiška vendar v Ljubljani in »Nova Pravda« pa izhaja tudi v Ljubljani! Eden od naročnikov nam je povedal, da je naročen tudi na neki praški dnevnik. Nedeljsko število praškega dnevnika dobiva ob ponedeljkih. »Novo Pravdo«, ki je v Ljubljani na pošti že v petek, pa tudi v ponedeljek! Časopisi iz Čehoslovaške pridejo torej v Šiško v 24. urah, časopisi iz Ljubljane pa rabijo 3 dni, predno priromajo v roke ljubljanskim naročnikom. Najlepše je pa to, da se naše slavno pošto ravnateljstvo postavlja na stališče, da je vseeno, kdaj dobe naročniki tednik v roki! Pa naj še kdo reče, da nismo na skrajnem koncu Balkana!

Minister Zupanič na Bledu. Gospod minister Zupanič se je ob priliki svojega potovanja po Gorenjskem ustavil tudi na Bledu. O tem obisku je poročal neki ljubljanski dnevnik in pristavil, da je ministra spremljal blejski podžupan Kenda, katerega pa Bled kot takega ne pozna, ker gospod Kenda je pač vse časti vreden občinski odbornik, ni pa podžupan, ker opravila to funkcijo slučajno eden naših tovarišev. Komu se hoče koristiti s takimi poročili: res ne vemo, ker ne bi bilo za gospoda ministra nič manj častno, če bi se glasilo, da ga je spremljal občinski odbornik.

Šikane.

Finančno ministrstvo je izdalo 9. septembra 1922 naredbo, da naj se ukine nadaljnje izplačevanje pokojninim onim invalidom, ki se še niso izkazali, da so naši dr-

žavljeni. Na podlagi te naredbe je razposlal invalidski odsek pri socialnem skrbstvu onim invalidom, ki so optirali za tukajšnje državljanstvo, obvestilo, da se jim je pokojnina uknila za toliko časa, dokler ne vpošljejo domovnice svoje sedanje občine s potrdilom, s katerim odlokom je bilo dotičnemu potrdjeno tukajšnje državljanstvo. To razlaganje ministrske naredbe pa je čisto napačno in v protislovju s sentgermensko pogodbo, ki jasno določa, da imajo le one osebe, ki so srbske, hrvatske ali slovenske narodnosti pravico do opcije in da postanejo že z dnem, ko so vložile opcijo, tukajšnji državljani, medtem ko morajo osebe drugih narodnosti vložiti prošnjo in postanejo tedaj šele z dnem, ko se je njih prošnja ugodno rešila, tukajšnji državljani. Sedanji načelnik invalidskega odseka, dr. Goršič, pa ne zna razloževati, kaj je opcija in kaj je prošnja in je vrgel oboje v en koš ter ustavil pokojnino vsem.

Pisec teh vrstic je predložil potrdilo okrajnega glavarstva, da je res pravočasno optiral za tukajšnje državljanstvo, a reklo se mu je pri invalidskem odseku, da to nič ne velja, ampak da mora imeti od ministrstva potrdilo, da se mu je državljanstvo poddelilo. Prizadeti invalidi zahtevamo energično, da se napravi pri invalidskem odseku red in da se nam pridržane pokojnine takoj izplačajo, z osebami, ki so izplačilo zadrževale, pa v disciplinarno preiskavo! Tudi doktor bi lahko vedel, da invalidi niso tega krivi, če ministrstvo ali druge oblasti njihovih vlog ne rešujejo. Od optantov se torej ne more zahtevati drugega, kakor da prinese potrdilo, da so res optirali.

Dr. Goršič! berite sentgermensko pogodbo! Tam stoji jasno, da oni, ki je optiral za kako državo, te opcije ne more več preklicati, torej tudi ne more več postati državljan kake druge države. Kaj hoče še potem vaša doktorska glava? — Invalidi.

Pozor somišljeniki! Od g. Ane Zorčić, kavarna »Beograd« Maribor, Aleksandrova cesta, smo dobili nazaj »Novo Pravdo« s pripombo: nemara višje.

Hlmen. Naš odlični somišljenik, tovariš Josip Pon, trgovec na Starem trgu se je te dni poročil. Bilo srečno!

Tožba na sodišče delavskega zavarovanja. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani objavlja: Delavci in nameščenci, ki utrpe obratne nezgode, katere imajo za posledico več kakor deset odstotno izgubo zmoglosti za delo, imajo pravico do nezgodnih rent, katerih višino določa ravnateljstvo, odnosno rentni odbor okrožnega urada. Na podlagi te odločbe izda okrožni urad ponesrečenim zavarovancem odloke o odškodnini. Proti tem odlokom je v roku 15 dni dopustna kolika prosta pritožba na sodišče delavskega zavarovanja, v kateri morajo biti povdarjene one točke odloka, proti katerim je tožba naperjena. V večini slučajev bo tožba mogla biti naperjena le proti preizkoku omerjenemu letnemu zaslužku, ali pa proti preizkoku omeritvi izgubljene zmoglosti za delo. Ker zakon o zavarovanju delavcev za omenjene tožbe ne zahteva nikakih formalnosti in zadošča zanje navaden dopis, more tako tožbo sestaviti in vložiti vsaka ponesrečena oseba sama, ne da bi iskala pravne pomoči drugod. Na ta način se ponesrečenec izogne nevarnosti povrnitve nastalih stroškov za sodni postopek, katere predvideva § 168, zakona o zavarovanju delavcev, ki pravi, da stroške za pravnega zastopnika plača vselej stranka, ki izgubi pravdo. Pri tej priliki se ponovno opozarja, da se vsi dopisi, vloge in priloge, ki so v zvezi z delavskim zavarovanjem, pošiljajo v kolika proste.

Invalid Tkalcic-Vuković je ustrelil načelnika oddelka za socialno skrbstvo v Zagrebu. — V ponedeljek dopoldne je ustrelil omenjeni vojni invalid načelnika Ljubomira Cvitaša v njegovi pisarni, ker ni ugodil neki njegov zahtevi. Oddal je dva strela. Obe krogli sta zadeli Cvitaša v glavo, tako da se je takoj zgrudil mrtev pod mizo. Invalid je 11. t. m. ubil v Koprivnici tudi svojo ženo in njenega 12 letnega brata.

Vojvodinske švabske rekrute pošiljajo v Maribor, naše ljudi pa v Albanijo in Makedonijo. Vsaka pripomba je odveč!

Italijanske intrige proti slovanskemu delavstvu. Pred kratkim je italijanska uprava opustila veliki arzenal v Pulju. Jugoslovansko prebivalstvo smatra to za trik italijanskih oblasti, da ostanejo naši delavci, ki tvorijo večino delavstva v arzenalu, brez posla in zaslužka.

Bacil, ki povzroča »špansko«, sta odkrila dva zdravnika v Rockefellerjevem zavodu v Washingtonu. Sedaj lahko upamo, da dobimo v kratkem učinkovito zdravilo proti tej zavrtni bolezni.

Cevlji domačih tovaru Peter Kozina & Ko. z znamko »Peko« so najboljši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo: Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Mladinski vestnik.

»Bratstvo« v Ljubljani. V soboto, 17. febr. predava br. Kozinc o svojem potovanju po Dalmaciji, Črni gori ter Bosni in Hercegovini. — V torek, 20. t. m. je otvoritveno predavanje politične šole. Predava tov. prof. dr. Peterlin o francoski revoluciji. — V soboto, 24. t. m. predava tov. Zorko Prelovec o jugoslovanski narodni pesmi. Predavanje bo spopolnil pevski zbor, ki bo k vsaki točki predavanja zapel primerno narodno pesem. — Vsa predavanja se vrše v društvenih prostorih (salon hotela Lloyd na Sv. Petra cesti) ob 8. uri zvečer.

»Bratstvo« v Mostah. Ustanovni občini zbor se vrši v nedeljo, dne 18. t. m. ob 10. uri popoldne v društvenih prostorih gostilne pri Pečarju v Mostah. Isti dan je ob 8. uri zvečer v istem prostoru prva zabavna prireditev mladega društva, pri kateri sodeluje tamburaški zbor »Bratstva« iz Ljubljane.

THE REX Co., Ljubljana
Gyadische 10. • Telefon št. 268 int.
Pisalni stroji „Ideal - C“

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
	Dinarjev	
100 švic. frankov stane	1900.—	1970.—
100 franc. frankov stane	630.—	640.—
100 laških lir stane	480.—	505.—
100 čeških krun stane	300.—	308.—
100 nemških mark stane	0,35	0,26
100 poljskih mark stane	0,33	0,32
100 avstrijskih kron stane	0,14	0,15
100 ogrskih kron stane	3,85	4.—
100 bolgarskih levov stane	60.—	65.—
100 dolarjev stane	9850.—	10300.—
100 angleških funtov stane	47525.—	49500.—

Razpredelnico čitajte tako: Ako hočete kupiti 100 laških lir, morate dati zanje ta teden 480 dinarjev, prejšnji teden pa je stalo 100 laških lir 505 dinarjev.

Curiška borza.

	13. febr.	6. febr.
	švic. frankov	
100 dinarjev je stalo	5,15	4,95
100 franc. fr. je stalo	32,85	33,95
100 laških lir je stalo	25,62	25,72
100 čeških krun je stalo	15,75	15,67
100 nem. mark je stalo	0,02	0,01
100 poljskih mark je stalo	0,01	0,01
100 avstr. kron je stalo	0,0074	0,0074
100 ogrskih kron je stalo	0,20	0,20
100 bolgar. levov je stalo	3,20	3,20
100 dolarjev je stalo	532,75	531.—
100 angl. funt. je stalo	2495.—	2483.—

Dinar se je ta teden zopet malo dvignil. Zanimivo je zasledovati, kako pada francoski frank. Po malem, pa trajno. Tudi laška lira ima že dalje časa sem tendenco navzdol. Nemška marka se je pa nepričakovano popravila, najbrže se to ne bo držalo.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani
Odgovorni urednik Anton Brandner.

PALMA
Kaučuk potpetnike in potplate
Prednosti!
Ceneje in znatno trajnije nego od kože!
Varstvo proti vlagi i mrazu!

Zbirka opernih in operetnih tekstov.

- Izšli so sledeči zvezki:
1. Tajnost.
 2. Jenufa.
 3. Seviljski brivec.
 4. Gorenjski slavček.
 5. Mefistofeles.
 6. Prodana nevesta.
 7. Nižava.
 8. Vrag in Katra.
 9. Čarostrelec.

Izdala in založila
»Zvezna tiskarna in knjigarna«
v Ljubljani, Wolfova ul. 1.
Vsak zvezek stane 3 Din.

Zimska sezija!
Velike množine zimskega blaga ravnokar došle.
A. & E. Skabernè Ljubljana
Mestni trg 10.

Konfekcijska tovarna
Fran Derenda & Cie., Ljubljana
Pisarna: Emonska cesta 8. telef. interurb. 313.
Tovarna: Erjavčeva cesta 2, nasproti dramskega gledališča. Telefon interurb. 294.
Najmodernejša in največja tovarna moških dožijih in fantovskih oblačil.
77 Konkurenčne cene.

JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra naslp 7
(blizu frančiškanskega mostu). 37
Kravate, srajce, palice, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje.

A. LEČNIK
juvelir in urar.
CELJE, Glavni trg 4.

Antikvarijat, knjigarna
Hinko Sevar
Ljubljana, Stari trg 34 83
kupi in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

Modna trgovina
A. Šinkovic nasl. Soss
LJUBLJANA, Mestni trg št. 19
priporoča svojo zalogo
pletenih jopic, rokavic, nogavic in zimskega perila.
Zeio ugodne cene!

Bonačev
Beležni koledar
se dobi v vseh trgovinah s papirjem ali se pa naroča direktno v tovarni
Io. Bonač sin, Čopova cesta št. 6.
Cena Din 15.—, s pošto Din 19.—.

„MIRIS“
domača tvornica mila in sveč d. d., na Sušaku
IZDELUJE: razne vrste prvovrstnega pralnega, toaletnega in brivškega mila.
Cene najugodnejše. Zastopstvo in skladišče za bivšo Kranjsko in Štajersko:
Import „SLOVENIJA“ Export
Ljubljana, Gosposka ulica št. 4. (100)

Josip Jug
Ljubljana, Rimska c. 16.
PLESKAR in LIČAR za stavbe in pohištvo
se priporoča sl. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. Izvršitev točna, cene zmerno.
Za vsa izvršena dela jamči dve leti.

JADRANSKA BANKA, BEOGRAD
Delniška glavnica: Din 60,000,000.—
Rezerva: . . . Din 30,000,000.—
Podružnice:
Bled, Jesenice, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb
Cavtat, Celje, Korbula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa
Amerikanski odio.
Naslov za brzojave: JADRANSKA.
Afilirani zavodi:
JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser STATE BANK, Cortlandt Street 82. New-York City.
BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Gradbeno podjetje
Ing. Đukić in drug
Ljubljana, Bohoričeva ulica 20
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela

Za vsa pleskarska dela, lakiranje vozniških koles v ognju in lakiranje avtomobilov se priporoča
Tone Malgaj
Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6.

ZALOGA ČEVLEJEV DRAGOTIN ROGLIČ „KARO“
lastnega izdelika : I. nagrada in zlata kolajna obrtne razstave, Maribor 1922. : Varstvena znamka.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani
Ustanovljena 1900 || Delniška glavnica in rezervni zakladi cca K 150,000,000.— || Ustanovljena 1900
Čekovni račun št 10.509.— Brzojavni naslov: BANKA, Ljubljana. — Telefon št 261 in 413.
Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. — — — Obrestuje vloge najugodnejše. — — — Prodaja srečke razredne loterije.
Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

O. BERNATOVIC KONFEKCIJSKA TOVARNA

Kristanovi učenci.

Našemu delavskemu pokretu sta največ škodovali dve osebi: *Anton in Etbin Kristan*. Oba sta bila izvoljena v nar. skupščino na program socialnih demokratov in oba sta tudi izkoristila zaupanje delavskega ljudstva v svoje osebne koristi.

Prvemu, torej Tonetu Kristanu, se nihče ni čudil, da je takoj po izvolitvi sprejel mesto kraljevega upravitelja na Belju, ker je bil znan kot materialist. Da pa je šel isto pot tudi Etbin Kristan, ki se ga je smatralo za idealista, to je bolj osupnilo prevarane delavske mase. Oba sta splezala po ramah delavcev kvišku in oba sta stopila v službo režima, monarhističnega in kapitalističnega. Ker je znano, da so tudi razni soc. dem. tajniki s pomočjo vlade demokratov prišli do vladnih služb ter zapustili delavske vrste, v prepričanju, da se je treba spraviti na varno prejo, predno propade organizacija zaradi slabega vodstva Kristanov se je polastilo vsega delavstva veliko nezaupanje. Posledica tega je bila, da so se socialno-demokratske vrste razbile v nešteto majhnih skupin, od katerih ima vsaka svojega voditelja. Toda nezaupanje iz delavskih mas ni izginito, ker si delavstvo misli, da tudi učenci Kristanovi, n. pr. Golouh in drugi ne morajo biti boljši od svojih učiteljev. *Ka-kršni Kristani, takšni Golouhi!* Tako si misli tolikokrat prevarano delovno ljudstvo.

Golouh, Kopač, Tokan, Bernot itd. so vendar prav do zadnjega sedeli s Kristanom skupaj v klubu. Kdo nam more jamčiti, da n. pr. Etbin Kristan in poprej Tone Kristan nista sprejela kraljevske službi v soglasju s člani soc. dem. poslanskega kluba? Kar se Etbina tiče, je izgledalo zelo umljivo njegovo obnašanje za časa glasanja o drž. posojilu. Z njim so bili edini vsi poslanci soc. dem. posl. kluba. Dočim je vsa opozicija v znak protesta zapustila dvorano nar. skupščine ter se ni udeležila glasanja, se jej socialni demokrati niso pridružili. Dali so se pogovoriti od vlade in niso držali discipline z ostalimi opozicijskimi strankami. Ostali so z režimskimi gospodi v dvorani in se udeležili glasanja. S tem so vstregli vladi, ki je želela, da se vsaj ena opozicijska skupina udeleži glasanja. To so storili kljub temu, da je dan poprej poslanec Savič iz Vojvodine v svojem govoru v parlamentu trdil, da je vlada kupovala poslance po 200.000 Din., da glasujejo za ameriško posojilo. Mi ne vemo, pod kakimi pogoji so socialni demokrati pristali na želje režimske gospode, vemo pa to, da se je po tistem glasanju prvič razširila neverjetna vest, da bo

republikanec Etbin Kristan imenovan za kraljevega izseljeniškega komisarja v Ameriki. Torej so na izdajstvu nad delavsko stvarjo, ki so jo zagrešili Kristani, skrivni vsi socialno-demokratski poslanci — tudi oni, ki so samo vsakega prvega v mesecu prihajali v Beograd. Potem ni čuda, da delavstvo z največjim nezaupanjem zre na delo socialno-demokratskih voditeljev, pa naj ti pripadajo katerikoli marksistični skupini. V bistvu so vsi enaki, ker so učenci Kristanov. Če so učitelji zagrešili taka izdajstva na delavski stvari, kje ima delavstvo garancije, da bodo učenci boljše postopali, da jih ne bodo tudi oni izdali, kadar nastopi za to primerna prilika. Zato ni čuda, da se delavstvo boji Kristanovega imena in da se sedaj pri volilni agitaciji vsak delavec povprašuje, katera stranka je Kristanova naslednica? Ker ve, da so voditelji vseh socialističnih skupin, razven narodnih socialistov, učenci Kristanovi, zato se opaža povsod veliko gibanje v korist narodno-socialistične stranke. Delavstvo spoznava, da je prvi pogoj delavskega voditelja *vestno in pošteno delo* v korist zatiranega delavskega razreda.

Da delajo vse soc. dem. skupine navadno kupčijo z delavstvom, dokazuje tudi dejstvo, da so te skupine zvezane v Ljubljani z reakcionarnimi klerikalci, v Mariboru pa z najbolj osovraženo režimsko in kapitalistično demokratsko stranko. Ljubljanski in mariborski občinski svet, kjer so ti čedni bratci združeni med seboj, je živa priča neprestanih naših trditvev, da se voditelji socialnih demokratov udinjajo kapitalističnemu režimu, da bi s tem zadostili svojim egoističnim nagonom. Delavstvo pa trpi, strašno trpi. Mislimo pa, da slabo obiskani soc. dem. volilni sestanki dokazujejo, da bo šlo delavstvo druga pota. Delavstvo bo obsodilo one gospode, ki so bili proti skupni fronti in sicer je vredno zapisati, da se je proti skupni fronti najbolj širokoustil tisti Golouh, ki je od nedelje do nedelje predsedal — tekem zadnjih dveh let pa menda že petkrat. Gotovo je odklanjal skupen nastop samo iz tega razloga, ker je slutil, da bi narodni socialisti v skupnem bloku napravili red ter očistili delavsko gibanje takih elementov, ki ne znajo osebni interes podrežati skupnim delavskim interesom.

Naj se le bijejo med seboj Kristanovi učenci za svoje osebne koristi, narodno-socialistična stranka gre kot enotna stranka svojo pot in 18. marec bo pokazal, da se je začelo stremenje v delavskih vrstah. Delavstvo bo volilo tiste, ki so se zanj potegovali, ne pa tistih, ki se šele štiri tedne pred volitvami spominjo nani.

čili. Dvojen poraz je pomenilo za dvor glasovita seja dne 23. junija.

Številne straže so obdajale zbornico; pristop je bil dovoljen samo poslancem, ljudstvu zabranjen. Kralj je prišel z vsem sijajem oblasti. Proti navadi ga je sprejela zbornica z mrkim molkom. Govor, ki ga je imel, je neizmerno povečal nezadovoljnost radi zapovedujočega glasu, s katerim je ukazoval ukrepe, ki jih je bilo ovršlo javno mnenje in skupščina. Kralj se je pritoževal nad nesložnostjo, ki jo je pa povzročil dvor sam; grajal je skupščino, ki priznava le poslance tretjega stanu; izjavil je, da so vsi njeni sklepi reveževni, zapovedal, da ostanejo vsi trije stanoži, predpisal izpremembe in jim določil gotove meje, zabičal državnim stanovom, da jih sprejmejo, zagrozil, da jih bo razpuštil ter se sam zavzel za dobrobit kraljestva, če se mu bodo zopet upirali. Ko je tako pokazal svojo oblastnost, ki ni bila razmeram prav nič primerna in Ludviku XVI. tudi ni prišla od srca, se je odstranil z ukazom, da naj se poslanci razidejo. Duhovščina in plemstvo je ubogalo, ljudski poslanci pa se niso ganili, ampak so molče, razjarjeni obsedeli na svojih prostorih.

Tako ostanejo nekaj časa. Naenkrat prekine molk Mirabeau (Mirabò) in govori: »Gospoda moja! Priznam, kar ste slišali, bi bilo v korist domovini, če ne bi bili darovi despotizma vedno nevarni. Kaka razžaljena diktatura? Vojaski sijaj, skrunjenje narodnega svetišča, da se vam zapoveduje, da morate biti srečni! Kdo vam to ukazuje? Vaš pooblaščenec. Kdo vam daje zapovedujoče zakone? Vaš pooblaščenec, ki naj bi jih od vas, od nas, gospoda moja,

Incognitus:

Narodnost in Orjuna.

Naša stranka se imenuje narodno-socialistična, povdarja narodnost v imenu ter s tem naglašaja, da ljubimo rodno zemljo, naše gozde in livade, naše gore in poljane, naše reke in jezera, da jih ljubimo, ker so del našega bivanja, del našega lastnega jaz, da jih ljubimo kakor samega sebe ter smo pripravljeno žrtvovati kri in premoženje v obrambo domovine ob času preteče nevarnosti. To je NSS dejansko dokazala v nešteti slučajih. Ko se je osvobodila domovina po krvavih letih svetovne vojne izpod tučevega jarma, so stale maloštevilne narodno - socialistične vrste kakor trden zid v nečloveškem naporu noč in dan na straži, da so vzdržale red v nastali anarhiji in kaosu. S ponosom smo zrla na naše železničarje in poštarje v kritičnih dneh, kako so s trobojnico na pokrivalu v brezprimerni požrtvovalnosti delali službo v svesti si ogromne odgovornosti, proti ravnokar osvobojeni domovini. Kdo more utajiti dejstva, kdo more zanikati dogodke, ki so se vršili pozneje in ki jih je zabeležila zgodovina z zlatimi črkami v knjigo življenja kot čine brezmejnega, nesebičnega, nad vse požrtvovalnega narodne ljubezni.

Takrat pa v dneh narodnega navdušenja in pozneje, ko smo narodno-socialisti tekmovali med seboj v požrtvovalnem delu za ujedinjeno domovino, so se druge stranke okoriščale in bogatile dostikrat pod krinko narodne misli. Spomnimo se le na različne afere z demobilizacijskim blagom, na nacionalizacije raznih podjetij, ustanavljanje bank in podružnic i. sl. Posamezniki, pripadniki raznih vladajočih strank, so na škodo skupnosti v brezmejnih sebičnosti in brezvestnosti grabili milijone ter bogatili sebe in svoje stranke. Spomnimo se naše rak-rane — koroškega plebiscita! Naši ljudje so se nesebično žrtvovali, da zbudimo narodno zavest v nerazsodnih masah, posamezniki pa so sklepali medtem — svinčene kupčije. Nič jim ni bilo svetega, nič dovoli vzvišenega, nič tako nedotakljivega, da bi jim ne moglo služiti v ohlapni morali v strankarsko korist. Spomnimo se umetno prikrojenega občinskega volilnega reda za naša nacionalno ogrožena mesta in na stotero drugih narodnih stvari škodljivih naklepov! Kdo jim more še zaupati, varalcam, ki so se okoriščali pod krinko narodnosti?

Isti ljudje pa ljubej danes zopet pridno na narodnjaški boben. Njih listi so polni domovinske ljubezni in kričaških reklam, Orjuna njih najnovejša

iznajdba. Orjuna se je porodila v Pribičevičevi glavi, ki je najožji Žerjavov in Kukovčev somišljenik, ter nima z NSS ničesar opraviti. Narodno-socialist ne more biti orjunaš, ako ni zatajil poštene preteklosti in vzvišenega programa. Poštena je naša preteklost v narodnem oziru, to sledi iz povedanega. Istotako zvesto stojimo, slejkoprej na narodnem stališču. Materinščina nam je dražja od kateregakoli drugega jezika, naš človek — poštenjak — tu ali onstran meja ljubši od poljubnega tujca, naša domovina nam je nad vse in njena sreča naša sreča. Osvobođenje naših bratov izpod tučeve pete ali za trenutek vsaj oblaženje njihovega jarma je glavna točka našega programa. S tem se razlikujemo od materialističnega naziranja internacionalne, ki trdi, da je domovina povsod, kjer se dobro živi. Toda mi nismo šovinisti. Tujec na naši zemlji nam bodi gost, (nikdar gospod!) ljub in drag, kakor zahteva svetovnoznan jugoslovanska gostoljubnost, dokler se obnaša skromno v hiši. Ako pa smelo izziva, kakor se je zgodilo v Celju, si naj pripiše posledice ljudske nevolje. Tam pa ni manifestirala na ulici le Orjuna, kakor bi to radi natvezili narodu merodajni činitelji, temveč v upravičeni ogorčenosti vse narodno zavedno prebivalstvo proti oholim tujcem, ki so jih šteli v našo sramoto — jugoslovanski bajoneti. Toliko v vednost našim somišljenikom, ki se naj ne dajo zavajati od mladinskih kričačev na stranska pota, temveč naj nastopajo složno v korist narodnih pridobitev, kjer in kadarkoli nasese prilika.

Pripomba uredništva: V zadnji številki smo v uvodniku popolnoma precizirali naše stališče v tem vprašanju. Priobčujemo ta članek našega dobrega tovariša s ponovno izjavo, da NSS podpira vsak res naroden pokret med našim ljudstvom.

„BERSON“

gumijevi

podplati in podpetniki

prihranijo Vaši obuvi nad polovico popravil.

Glavna zaloga
DRAGOŽIN ROGLIČ

Maribor, Koroška c. 19, Zeleni 157

Izdelovalnica **KARO-čevljev.**

Montaža brezplačna.

F. A. Mignet:

8. nadalj.

Zgodovina francoske revolucije.

1789—1814

Od 5. maja do noči 4. avgusta 1789.

Ko je izvedel v noči na 20. junija od čuvarja pečata, da je zborovanje prekinjeno, je vstal zvest želji skupščine ter se ni zbal odgovoriti dvoru pokorščino. Naslednjega dne se je podal ob določeni uri pred stanovsko dvorano, ki je bila zasedena od vojaštva, ter je protestiral proti takemu nasilju. Medtem prispo tudi poslanci, razburjenje raste; vsi sklonejo kljub opasnosti zborovati. Najsrdečiji hočejo, da se vrši zborovanje v Marly-u (Marlu) ravno pod knezovimi okni; nekdo imenuje veselico palačo; ta predlog vsi sprejmejo ter se podajo tje v sprevedu. Bailly jih vodi; ljudstvo jim sledi z navdušenjem; celo vojak se pridružio, da bi jih, če treba branili; in tu, stoje v prazni dvorani z dvignjenimi rokami, srce polno svetosti poklica, prisežejo vsi razen enega, da se ne razstanejo prej, predno niso dali Franciji ustave.

Tej svečani zakletvi 20. junija vprilo zbranega ljudstva je sledila dva dni pozneje važna zmaga. Ker skupščina še vedno ni imela lastnih prostorov in se nadalje ni mogla več sestajati v veselico palači, ki so jo principi najeli edino zato, da je ne bi mogli uporabljati poslanci, se je podala v Ludvikovo cerkev. V tej seji se je združila z njo večina duhovščine. Tako so ravno ti ukrepi, s katerimi so hoteli oplahiti skupščino, povzdignili njene pogum ter pospešili združenje, katero naj bi bili prepre-

sprejel; od nas, ki smo politični in nedotakljivi duhovniki, da od nas, od katerih edino pričakuje 25 milijonov ljudi sigurno srečo, o kateri se moramo vsi zediniti, jo dati in sprejeti. Toda uklenjena je prostost vaših posvetovanj; oborožena moč obdaja skupščino! Kje so sovražniki ljudstva?! Stoji Catilina pred našimi vrati? Pozivljam vas, da si iščete zaslombe pri svojem ponosu, pri svoji zakonodajni oblasti ter se zvesto ozirate na svetost svoje prisege; dovoljuje nam ločiti se le tedaj, ko bomo določili ustavo». Ko vidi veliki ceremonijar, da se skupščina ni razšla, jo spomni na kraljev ukaz. »Povejte svojemu gospodu,« vzklikne Mirabeau, »da smo tu po ukazu naroda in da se umaknemo samo sili bajoneta.« »Vi ste danes, kar ste bili včeraj,« pristavi mirno Siéyes, »pustite nas zborovati.« In zbornica prične z odločno in dostojanstvom posvetovanje. Na Camus-jev (Kamljev) predlog potrdi vse prejšnje sklepe in na Mirabeau-jev nasvet se izreče za nedotakljivost svojih članov.

Ta dan je izgubil kralj vso oblast. Zakonodajna inicijativa in moralna sila ste prešli od vladarja na skupščino. Ti, ki so izzvali s svojimi nasveti odpor, se ga niso upali kaznovati. Neckerja, katerega so zjutraj sklenili odpustiti, sta zvečer zaklinjala kraljica in Ludvik XVI., da naj ostane. Ta minister ni odobral kraljeve seje ter si je s tem, da se je je branil udeležiti, zopet pridobil pri skupščini zaupanje, katero je bil izgubil radi svoje neodločnosti. Čas nemilosti je bil zanj čas ljudske naklonjenosti; sedaj je postal radi svoje odpo-

* dvorni dostojanstvenik.

ra zaveznik skupščine, ki ga je sklenila podpirati. Vsaka doba mora imeti moža, ki ji služi kot voditelj in čegar ime je strankino geslo; dokler se je morala skupščina boriti proti dvoru, je bil Necker ta mož.

Prvi seji je prisostvoval tudi oni del duhovščine, ki se je bil pridružil skupščini v Ludvikovi cerkvi; nekaj dni nato se je pridružio še 47 članov plemstva, med njim vojvoda orleanski in dvor je uvidel, da mu ne preostaja drugega kot da pozove sam plemstvo in manjšino duhovščine, naj opusti sedaj brezkoristno cepitev. 27. junija so imeli že skupno posvetovanje; stanovsi so izgubili svoj zakoniti obstoj in so tudi v kratkem izginili. Sicer so si pridržali spočetka v skupni dvorani posebne prostore, kar pa so naposled odstranili; nadute prednosti posameznih skupin so morale izginiti vprico narodne sile.

Ko se je dvor zastoj trudil prepričati nastanek skupščine, mu je sedaj preostalo edino to, da se ji pridruži in vodi njeno delovanje. Se je bil čas, da bi bil z modrostjo in poštenostjo popravil svoje pogrške. So trenutki, ko nam je mogoče doprinašati žrtve; so pa tudi trenutki, ko ne preostaja drugega, kot zasluga, da jih prevzamemo. O priliki otvoritve državnih stanov bi bil kralj lahko sam dal ustavo. Sedaj jo je moral sprejeti od skupščine; če bi se bil uklonil v tem položaju, bi ga bil brez dvoma zboljšal. Toda, kakor hitro so si svetovalci Ludvika XVI. opomogli od prvega strahu nad svojim porazom, so sklenili za- teči se k bajonetom, ko z avtoriteto niso nič dosegli.

(Dalje prih.)